

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XXIII. De Solutionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

rem principalem, ut eum liberet, vel indemnem seruet: quibus casibus addunt plures adhuc Civilistæ, qui apud eos vi-

deri possunt, uti, & quæ beneficia, aut exceptiones de iure competant fideius- soribus.

TITVLVS XXIII. DE SOLUTIONIBVS.

Potissimum hæc agit de solutionibus faciendis pro debito, quod ex mutuo dato, & accepto oritur, & ideo de mutuo sciendum aliquid.

§. I.

Quid sit mutuum, & de conditionibus requisitis ad substantiam, & valorem eiusdem?

Mutuum rectè definitur, quòd sit contractus celebratus ab aliquo, datione verà, vel fictà, rei consistentis in pondere, numero & mensurà, spe recipiendi tantumdem in genere suo: quæ definitio uti Civilistarum est, ita illis examinanda relinquatur, nisi ex dicendis satis innotescere possit.

Ad substantiam proinde, & valorem mutui requiritur primò, ut dominium rei mutuo traditæ transferatur in accipientem: ex hoc enim mutui datio mutuum appellatum est, quod ex meo fiat tuum, ut iura loquuntur.

Secundò requiritur ad valorem mutui, ut dentur res, quæ in quantitate, hoc est, numero, pondere, aut mensura consistunt, sive quæ numerari possunt & solent, ut pecunia, vel ponderati, ut annu, piper, &c. vel mensurari, ut frumentum, oleum, vinum, &c. & functionem in eodem genere recipiant, ut unum vice al-

terius, in eodem genere fungi possit, & hinc mutuum propriè loquendo non est, si pro bove equum reddere debeas, vel alium etiam bovem, quia in individuâ qualitate, bonitate, & usu inter se differunt, ut de se functionem non recipere dicantur.

Tertiò requiritur ad valorem, & substantiam mutui, ut eadem res, non quidem in specie, & individuo reddatur, cum mutuum potissimum consistat in rebus usu consumptilibus, sed in genere, eiusdem tamen naturæ, qualitatis, & quantitatis reddatur: quòd si enim pro vino triticum v.g. solvere debeas, pro hac specie v.g. aliam speciem, &c. non tam mutuum, quàm permutatio dicitur, aut alius contractus innominatus fiet.

Quartò requiritur ad mutui valorem, & substantiam, ut sit gratuitum, juxta illud Lucae 16. Mutuum date, nihil inde sperantes; cum enim per mutuum rei mutuatæ, dominium in accipientem transferatur, consequenter non jam mutuanti, sed mutuataro, seu domino suo, fructificabit, & nisi ratione lucri cessantis, damni emergentis, periculi, &c. de quibus in Tit. *De usuris* supra sortem accipiatur aliquid, usura committeretur, uti suo loco dicitur. Vide plura de hoc

contractu, & requisitis ad eum apud Civilitas.

§. II.

An Ecclesia, vel Prælati eius nomine possit mutuum dare, & an, ac quomodo Ecclesia, vel monasterium obligetur ex mutuo ipsi dato?

Prohibetur quidem Prælati Ecclesie in cap. Si quorundam 2. h. e. ne quis eorum Ecclesiam gravare præsumat, (mutuum dando vel accipiendo nomine Ecclesie, ut ait *Glossa hic verbo gravare.*) absolutè tamen, si Ecclesia, vel Prælati abundantes redditus Ecclesiasticos habeat, non est prohibitum illis, mutuum dare indigentibus, modò de Summa Capitali sufficiens fiat asscuratio, cum mutuum dare indigentibus sit opus pietatis, & Ecclesia in tali casu non gravetur: & quamvis in casu necessitatis, vel utilitatis Ecclesie possit etiam mutuum accipere nomine Ecclesie Prælati, cum vel sine consensu etiam Capituli, pro mutui diversitate, & illius Ecclesie praxi, attendere tamen debet, ne suæ sibi commissæ potestatis limites excedat in tali mutuo accipiendo, cum periculo alienationis rerum immobilium, aut mobilium pretiosarum, ad dissolvendû tale debitum; aut supra Summam sibi per statutum, aut Capitulationem definitam, vel quæ dissolvi facillè non possit ex fructibus suæ administrationi commissis. Quòd si enim limites commissæ sibi potestatis excedat, non obligabitur Ecclesia vi mutui talis, nisi probaverit mutuans in utilitatem Ecclesie mutuum illud fuisse conversum (quod statuunt jura ad coercendam Prælatorum in mutua

nomine Ecclesie petendo, facillimum, & libenter mutuancium pro concessio quo pronitatem, quo in casu concessio debet, de in rem verso, que mutuum accepit, Ecclesia) quam difficultem probationem non debet subire mutuans, iuxta commissæ potestatis limites mutuum dedit Prælati Ecclesie, non hujus mutuum petenti, prout etiam probari potest ex cap. 1. h. e. & ex cap. 17. in utilitatem. c. 4. De Fidei iuribus. Dicitur autem in bonum Ecclesie pecunia v. g. mutuo concessa, concessa fuisse, si in eam causam expensa fuerit, quam tantundem de bonis Ecclesie expendi debuisset, aut rationabiliter nomine Ecclesie tales sumptus hinc utriusque ministrator.

§. III.

An successor in Prælatiura, vel beneficio teneatur solvere debita antecessore suo contracta?

Tenetur successor ex bonis, & redditibus Ecclesie, solvere debita antecessore facta pro Ecclesie utilitate, & necessitate cap. Ad hoc 1. h. e. ut necessaria, & conveniente antecessoris sustentatione; habet enim successor in beneficio se, velut hæres antecessoris, in quem omnia commoda, & onera iura transeunt; & sicut sustentationem suam ex redditibus Ecclesie beneficium habere debet, ita, si pro tali sua sustentatione debita contraxit, debent ea ex bonis & redditibus Ecclesie dissolvi, nisi scilicet ens tenuitatem beneficii ultro id accepisset; hoc enim in casu ex patrimonialibus defuncti dissolvi debent, talia debita ab hæredibus, cum sciens, ac tamen accipiens tenuitatem beneficii meo iure sumunt.

sumatur, quòd ex industriâ suâ, aut ex patrimonialibus sustentationem suam accipere velit. Quòd si tamen nulla Patrimonialia, aut quasi patrimonialia reliquisset, successor quidem in beneficio ex bonis Ecclesiæ dissolvere debita talia deberet, si Ecclesiæ onus hoc ferre possit, propter unionem, quæ est inter beneficium, & beneficium; vel dissolutionem talium debitorum aliunde procurare Episcopus deberet. Praxis hodierna videtur esse, ut, si nulla patrimonialia bona, aut quasi patrimonialia reliquit beneficiatus, qui pro sua congrua sustentatione debita contraxit, fructus beneficii interea in Arresto ponantur, & creditori assignentur, dum debitum persolutum sit; Ecclesiâ scilicet indulgente hoc pauperi Clerico, ob honorem Clericalis status, ut talia illius debita ex Ecclesiæ redditibus dissolvantur.

§. IV.

De beneficio seu privilegio competentia, quod datur Clericis debitoribus, qui non sunt solvendo?

Clericus ob debita Civilia, si ea propter inopiam solvere non possit, in totum, vel pro parte, non debet excommunicari, nec incarcerari (nisi dolose decepit creditorem, fingendo v. g. se Laicum, cum esset clericus, aut negando debitum, in tali enim casu incarcerari potest, non propter debitum Civile, sed propter dolum) nec aliter molestari, neque ad cessionem bonorum compelli potest, aut conveniri à

creditoribus, nisi in quantum facere potest, deductis scilicet alimentis, ne egeat, modò idoneam cautionem præstet, quòd solvere velit, si ad meliorem fortunam pervenerit, prout statutum habetur in *c. Odoardus 3. h. 2.* & hoc beneficium Clericis liberaliter, & valde gratiosè à jure Canonico concessum, vocatur privilegium, seu beneficium competentia; ad quod tamen, ut cogaudere quis possit,

Requiritur primò, ut sit Clericus non conjugatus, & si in minoribus tantùm constitutus sit, aut primâ Tonсурâ initiatus, ut habitum Clericalem, & Tonсурam deferat, neque publicè pro Laico se gerat, abjecto Clericali habitu &c.

Secundò requiritur, ut propter inopiam solvere non possit, sive in totum, sive pro parte, si enim partem solvere possit, ad hanc solvendam potest cogi debitor Clericus, & ad admittendam partialem hanc solutionem cogi potest creditor. Tertio requiritur, ut constet de inopia, ob quam solvendo non est, vel (saltem præsumptivè ex fama, communi hominum existimatione beneficii tenuitate &c.) probetur ea. Quarto requiritur, ut conveniatur ratione debiti in causa civili; si enim debitum ex delicto esset, capl & incarcerari posset, neque prodesset ipsi hoc privilegium competentia. Quintò requiritur, ut conveniatur actione personali, nam conventus actione reali, non potest gaudere hoc privilegio. Sextò requiritur, ut recognoscat debitum, sive confiteatur, neque enim negans debitum, de quo postmodum legitime convictus fuit, dignus est hoc privilegio; & ex hac etiam

ratione putant aliqui, inopiam & impotentiam solvendi provenire non debere ex culpa clericici, quod prohibitis v. g. ludis, commestationibus, aut aliter luridè vivendo beneficij sui redditus dissipaverit, eò quòd talis indignus hoc privilegio videatur: melius tamen fortassis distinguunt alij, & concedunt non gaudere hoc privilegio Clericum, si dolus intervenit in tali dissipatione, eò quòd v. g. confusus de hoc beneficio debita contraxerit, aut ex intentione mala in fraudem creditorum bona sua dissipaverit &c. ne occasio præbeatur tali malitiz; negant verò hoc privilegio illos privari, qui ex culpa quidem sua ad inopiam talem devenerunt, non tamen cum formali dolo in fraudem legis. Seprimò denique requiritur, ut talis præster cautionem idoneam (fide jussoriam aut pignoratitiam vel in defectum juratoriam juxta supra dicta) de solvendo, si ad pinguiorem fortunam venerit, eò quòd per privilegium hoc, aut inopiam debitoris, non extinguatur debitum, sed solutio illius tantum suspendatur. Videatur de aliis etiam casibus exceptis, in quibus hoc privilegio non gaudent Clerici, *Barbosa in citat. cap. Odonardus.* ubi etiam videri potest, quòd privilegio huic renuntiare, nec cum juramento possit Clericus, cum in favorem, non singulorum Clericorum in particulari, sed totius Ordinis Clericalis concessum sit, & juramentum additum non sit vinculum iniquitatis, ac cadente principali non subsistat.

§. V.

De solutione indebiti.

TRiplici potissimum modo dicitur aliquid indebitum. Primo potest solvi aliquid, quod nec juramento, nec civili debitum est, & hæc cantur tam naturaliter, quam Civiliter indebita. Secundo potest solvi aliquid quod civili tantum jure, non naturali debetur, quod civiliter quidem debitum, naturaliter autem indebitum dicitur. Tertio potest solvi aliquid, quod solvendum, naturali quidem obligatur aliquis, non autem jure Civili, & propterea civiliter indebitum dicitur. Qui ergo solvit id per errorem (sive facti hic fuerit) quod naturaliter nec naturaliter, nec civiliter debetur, aut qui per errorem talem solvit, qui civiliter quidem, non tamen naturaliter debebat, solum ex tali errore conditionem indebiti, repetere potest æquitate scilicet naturali non permissa, ut quis cum jactura alterius locutetur, & error juris non nocet, sed damno vitando agatur. Quod si solvit aliquis id, quod jure quidem indebitum est, debetur tamen juramento naturali, tunc si solvit per errorem ignorantiam facti (modò ea non sit crassa aut supina) solum repetere potest; si autem solvit per errorem juris repetere non potest (quia juris ignorantia ad lucrum non prodest) nisi si persona juris ignorantia toleretur, præ pluribus hanc materiam tractant, & applicanc Civiliter, asserentes iniquum genere, solum repeti non posse, nisi indebitè solum, si quis sciens, &c.

hil debere, solvit tamen; cum regula ff. 35. dicat: *cujus per errorem dati repetitio est, ejus consulto dati donatio est.*

Illud tantum ex jure Canonico, circa hanc materiam, advertendum est, quod in tali casu, quo indebitum solutum repetitur, probatio indebiti, & per errorem soluti, illi incumbat, qui repetit, (quia præsuntur solvisse ut debitum, cum donasse, aut jactasse sua, tam fa-

cile non præsumat aliquis) nisi adversarius neget solutionem sibi factam; in hoc enim casu, si ille, qui solvit, solutionem factam legitimis argumentis probet, incumbet adversario probatio, quod scilicet res soluta sibi debita fuerit, prout habetur *In cap. si qui 4. b. e.* quia contra taliter mendacem stat præsumptio, quod malam causam foveat.

TITVLVS XXIV.

DE DONATIONIBUS.

§. I.

Quid sit donatio, & quomodo perficiatur, & de varia ejus divisione?

Donatio communiter definitur quod si rei licita (non prohibita scilicet donati) nullo jure (iustitiae aut gratitudinis) cogente, ex mera liberalitate (ita ut non debeat reddi, nec in individuo, nec in specie, uti fit in commodato, nec in genere, uti fit in mutuo) facta collatio seu datio, & quamvis ante traditionem rei donatae veram, vel fictam, donatario dominium non acquiratur, acquiritur tamen illi post acceptatam donationem, ante rei traditionem, jus sive actio contra donantem, per quam cogi potest ad rem donatam tradendam, nisi ante acceptationem donatarij per se, vel per alium factam, revocaverit suam donationem donans, quod facere potest, cum do-

natio ex communi AA. sententia non perficiatur, nisi per donantis, & acceptantis consensum.

Dividitur communiter donatio in genere, in donationem inter vivos, & donationem mortis causa; illa est, quae fit sine mortis ulla cogitatione; & quidem vel pure, & absolute, quae statim effectum suum habet, si acceptata fuit; vel sub conditione, quae sortitur suum effectum, eveniente conditione; vel sub certo modo, quae quidem statim valet, & obligat, ubi acceptata fuit, obligat tamen etiam ad modum illum adimplendum, ita ut modo non impleto, repeti possit; vel ad certum diem, vel ob certam causam, aut invicem praestiti beneficii, quae etiam remuneratoria donatio dicitur, & rigide ac proprie donationis nomine non venit, cum non fiat ex mera liberalitate, sed jure gratitudinis exigente &c. Donatio vero mortis causa, illa donatio dicitur, quae fit mortis

in.